

Kunta : Rauman mlk,

Kylä : Vermuntila

Tila : Laurikkala RN:o 2³⁰

Maanomistaja : mv. Seppo Laurikkala

os. 26930 Vermuntila, puh. 938-41616

Peruskarttalehti : 1132 10

Kalmistoalueen koordinaatit : a) x= 6770 76, y= 531 63

b) x= 6771 12, y= 531 90

Aikaisemmat tutkimukset : V. Luho 1952, I. Askinen 1980, 1981

Aikaisemmat löydöt : KM 12346, 13070:1-2; TYA 175:1-16

Löydöt : TYA 212

Valokuvien negatiivit : TYA 5837-6105

Liitteet : 2 karttaliitettä

13 valokuvaaliitettä

12 kaivauskarttaa

Kesällä 1982 jatkettiin kaivauksia Rauman mlk:n Vermuntilan Salisuonmäellä, jossa Turun yliopiston arkeologian oppiaine on kaivanut jo vuosina 1980-81 (ks. I.Kaskinen, kaiv.kert. 1980-81, TYA arkisto). Larkoituksena oli saattaa loppuun v. 1981 aloitetun kiveyksen n:o 35 tutkiminen sekä tutkia joitakin raunioita kalmiston käytön aikarajojen määrittämiseksi. Kaivausten rahoituksesta vastasi Rauman mlk, jonka myöntämän määrärahan turvin työllistettiin 13 henkilöä 2 kuukauden ajaksi. Tutkimusten valvojana toimi prof. Unto Salo ja teknillisen apulaisen tehtävistä huolehti HuK Marita Kykyri.

Kiveys_35

Kiveys 35 ehdittiin v. 1981 tutkia ruutujen 9/I-V tasalle asti (ks. I.Kaskinen, kaiv.kert.1981, liitekartta r.35,taso 3). Tuolloin tutkitun alueen luoteisosasta ei enää löytynyt samantaisia kammioita kuin ruutujen 1-6 alueelta. V.1982 kaivaukset aloitettiin kiveyksen luoteispäistä ja edettiin kohti aikaisemmin kaivettua aluetta. Tällöin kävi selvästi ilmi, että ruutujen 7-9 alueella todettu struktuurittomuus oli todellista, eikä johtunut esim. kivikerrosten satunnaisesta sekaantumisesta ruutujen 7/I-V alueella olevan rinteen jyrkemmän kohdan osalla.

Pääosiltaan kiveys oli kootta samalla tavalla kuin aikaisemmin tutkitulla alallakin: peitekiveyksen alue oli puhdistettu ennen kiveyksen kokoamista, jolloin pieni moreenikivi oli sivuilla ja kenttäkiveyksen alin kivikerros oli ympäröivää maanpintaa alempana tai sen tasalla. Ruutujen 7/I-V kohdalla rinne laskeutui melko jyrkästi ja muodosti loivan pykälän muutoin tasaisesti laskevassa rinteessä. Ruutujen 1-6 alueella tuli ^{9/}phjalta vastaan savi, mutta siitä ylöspäin kiveyksen alta tuli esille ainoastaan hiekkamoreenia. Ainoastaan ruutujen 13/III-V kohdalla olleella lähes kivettömällä alueella tuli vastaan savea; kiveyksen tasalla kerros muodostui savensekaisesta hiedasta. Ko.alueen keskellä ollut n. 70 x 30 cm kokoinen laakakivi oli savipohjalla. Tämän kiveykseen nähden poikittaisessa suunnassa olleen, n. 1-1,5 x 4 m laajuisen alueen funktiota ei pystytty kaivausten aikana selvittämään sillä hieta-/savikerros oli täysin puhdas.

Ruutujen 14-15/II-III alueella oli havaittavissa joitakin suoria kivrivejä, jotka eivät kuitenkaan muodostaneet ehjiä rakenteita. Myös muualla v.1982 kaivetulla alueella oli joitakin lyhyehköjä,

suuremmista kivistä koostuvia rivejä ja kulmia, jotka lienevät satunnaismuotoja.

Ruudussa 9/III v. 1981 havaittu soikea, n. 200 x 120 cm laaja ja n. 30 - 50 cm kokoisista kivistä tehty, pintakiveyksestä selvästi erottuva ladelma osoittautui myös täysin löydöttömäksi. Ladelman pohjakiveys, joka koostui pääasiassa 15 - 20 cm kokoisista kivistä, ei erottunut ympäröivästä täytekiveyksestä; symmetrinen, selvästi erottuva ladelma käsitti ainoastaan kaksi päällimmäistä kivikerrosta.

Joitakin ehdollisia rakenteiden osia tai epätäydellisiä rakenteita lukuunottamatta v. 1982 tutkittu kiveyksen osa ei antanut mitään selviä viitteitä hautauksista. Kiveyksen yleinen rakenne osoitti kuitenkin selvästi, että kyseessä on tarkoituksellisesti koottu kivikenttä.

Raunio 40

Kalmiston keskimäisen ryhmän luoteisosasta tutkittiin raunio n:o 40 (ks. liitekartta II). Kyseessä oli pitkänomainen, n. 8 x 5 m laaja raunio, jonka peitekiveyksen paksuus keskellä oli n. 50 cm. Lounais - koillis -suuntaisen raunion koillispäässä oli 120 x 80 cm kokoinen maakivi ja kiveyksen keskellä n. 160 x 130 cm kokoinen haljennut maakivi, raunion silmäkivi. Peitekiveys oli koottu keskimäärin 20 cm kokoisista vierinkivistä. Kiveyksen reuna oli melko hajanainen ja raunion muoto siten hieman epämääräinen. Keskimäällä olevan peitekiveyksen suuntautumisesta kuitenkin näkyi, että raunio on alunperin rakennettu symmetrisen soikeaksi.

Raunion kaakkoislaidalla, profiilin C-D kohdalla oli n. 2 m laaja, matala hiekkakumpare, jonka seassa oli keskimäärin 30 cm kokoisia kiviä. Kiveys oli tihein kumpareen reunoilla kun taas sen keskustassa oli ainoastaan muutamia hajakiviä. Puhtaasta hiekkasta koostuneen kumpareen korkeus oli keskeltä n. 30 cm.

Kun pintakiveys oli poistettu tuli silmäkiven ympäriltä esille soikea, hieman epämääräinen kehä, jonka mitat olivat n. 5,5 x 3,5 m. Keskimäärin 30 cm kokoisista kivistä koostunut kehä oli paikoin melko hajanainen eikä sen kulkua voinut kokonaisuudessaan tarkoin määrittää. Tämän, kuten monen muunkin Salisuonmäen raunion kohdalla näyttää ilmeiseltä, että kehäkiveyksen idea on tunnettu mutta käytän össä sitä ei ole noudatettu kovinkaan täsmällisesti.

Meti silmäkiven alta tuli esiin kallionkohouma, jonka laki on n. 24,5 m mpy ja jonka ympärille raunio on koottu. Maaperä tämän kallionkohouman ympärillä on karkeaa hiekkaa, joka ulottui alimman kivikerroksen tasalle. Vaikka rauniossa paikoin olikin pieniä hiililäikkiä, ne olivat selvästi pinnalta kivien väliin huuhtoutuneita - mitään merkkejä itse hautauksesta ei todettu.

Raunio 50

Salisuon pellolle vievän tien kaakkoispuolelta kaivettiin raunio n:o 50, joka sijaitsee n.15 m länteen v. 1980 kaivetuista raunioista 51-53.

Hakkuuaukealla näkyi aluksi n. 5 x 3 m laaja soikea, turpeen peittämi kumpu, joka turpeen poistamisen jälkeen osoittautui kuitenkin olevan kooltaan n. 9 x 5,5 m. Suunnilleen pohjois - etelä -suuntaisen raunion pohjan muoto oli symmetrisen soikea ja melko teräväreunainen. Peitekiveys koostui suurimmaksi osaksi 15 - 35 cm kokoisista kivistä, kun taas reunacsissa oli suurempia, keskimäärin 50 cm kokoisia kiviä. Raunion pohjoispää, joka erottui turpeen alta kohoavana kumpuna, oli koottu korkeahkon kallionkohouman päälle, kun taas eteläosa, joka ei erottunut turpeen läpi, oli savensekaisen humusmaan päällä. Kiveyksen seassa oli paikoin aina limpään kivikerrokseen asti hiekkaa. Matalan eteläosan kiveys oli melko epätasainen ja siinä oli raunion lounaisosassa n. 130 x 60 cm kokoinen lattea, viisto kivi, jonka pohjoisreunan alla oli tiivis kerros kiviä. Kiveyksen paksuus oli kauttaaltaan n. 35 cm, joskin raunion pohjoispäässä kiveys oli kallionkohoumasta johtuen n. 40 cm ylempänä kuin eteläpäässä.

Pohjakerrokseen edettäessä ilmeni että rauniossa oli myös kehäkiveys. Länsireunassa kehäkiveys oli melko selvä, mutta muuallan kulku pystyttiin määrittämään vain suunnilleen. Kallion kohouman pohjoislaidalla ja myös päällä oli suuria, n. 40-50 cm kokoisia kiviä melko laajalla alueella, joten kehän täsmällinen kulku raunion pohjoispäässä on hyvin tulkinanvarainen. Eteläosassa kehä kulkee em. suuren laakean kiven eteläreunasta, joskin kaakkoisosassa sen kulku on n. 2 m matkalla epävarma. Pääosiltaan kehäkiveys on samantyyppinen kuin rauniossa 40 : vain paikoin täsmällisesti toteutettu, mutta yleislinjoiltaan kuitenkin selvästi täytekiveyksestä erottuva.

Raunion eteläpäässä oli kehän ulkopuolella vielä n. 2 m leveä laajennus, jota eteläreunalla reunustivat suuremmat kivet.

Länsisivulla laajennus liittyy kehäkiveykseen miltei huomaamattomasti mutta itäisivulla sen sijaan on linjan E-F kohdalla selvä pykälä. Joitakin satunnaisia, sekundäärisiä hiililäikkiä lukuunottamatta raunio osoittautui täysin löydöttömäksi.

Raunio 60

Kalmiston keskimäisen ryhmän pohjoispuolelta, Salisuon pellon lounaiskulman läheltä kaivettiin raunio n:o 60. Kyseessä oli pieni, loivassa rinteessä oleva, turpeen peittämä raunio, jonka itäreuna oli osittain peltotien oikaisussa paikalle tuodun täytehiekkan peittämä. Kun turve oli poistettu havaittiin, että myös tämä raunio oli tehty suoraan kallionkolouman päälle. Pohjamuodoltaan epämääräinen raunio oli n. 5 x 4 m laaja; kiveyksen paksuus oli n. 30-35 cm. Hiekkansekaista kiveystä on tienoikaisun ja ojien teon yhteydessä ilmeisesti hieman vahingoitettu, joten kartassa näkyviin suoriin sivuihin on suhtauduttava varauksella.

Edettäessä pohjakerrokseen kävi ilmeiseksi, että raunio on täysin struktuuriton - ja myös täysin löydötön. Ilmeisesti kyse on kuitenkin hautarauniosta, sillä hiekkansekaisuutensa vuoksi se ei voine olla peltoraunio eikä sitä maastoon sijoittumisensa vuoksi voi pitää myöskään luonnonkiveyksenä.

Raunion korkeus on n. 19,4 m mpy.

Raunio 65

Kalmiston pohjoisosasta kaivettiin raunio n:o 65, joka sijaitsi loivalla kumpareella, suunnilleen samalla korkeudella kuin raunio 60. Kun ohut sammalpeite oli poistettu tuli esiin piltasiassa lohkaremaisista kivistä koottu, melko selvärajainen ja loivasti kupera röykkiö, jonka halkaisija on n. 6 m ja kiveyksen paksuus n. 55 cm. Täytekiveys koostui keskimäärin 20-30 cm kokoisista kivistä, joiden välissä oli runsaasti pikukiviä. Raunio, joka oli koottu laakean silokallion päälle, oli ylintä kerrosta lukuunottamatta hiekkansekainen.

Pohjakerroksessa alkoi tulla näkyviin myös raunion kehämäinen rakenne. Rauniossa ei ollut varsinaista, erillistä kehäkiveystä, mutta pohjakiveys oli koottu laakeista, n.40 cm kokoisista kivistä, jotka muodostivat useita samankeskisiä, vierä vieressä olevia kehiä. Uloimmat kehistä olivat raunion luoteisosassa vajaita siitkin huolimatta, että raunio oli selvästi koskema-

ton - myös profiilikuva oli tällä reunalla eheä. Itäreunalla, jossa raunion vieressä oli melko syvä, pitkänomainen kuoppa, kivet oli asetettu suoraan riviin ja limitetty porrasmaisesti. Koillissivulla, em. kuopan kohdalla ja osaksi sen toisella puolella oli runsaasti hajanaisia kiviä, jotka eivät tunnu kuuluvan raunioon 65. Avatun alueen ulkopuolella ei turpeen läpi kuitenkaan tuntunut enempää kiveystä.

Raunion keskipiste oli hieman profiilien leikkauspisteen pohjoispuolella ja tältä kohdalta löytyi myös hautaus. Poltettuja luita (TYA 212) alkoi tulla jo n. 15 cm kallion gläpuolelta, nokisesta humus- ja hiekkamaasta; luiden suurin löytötiheys rajoittui kuitenkin n. 5 cm matkalle kallion pinnasta. Luualueen laajuus oli n. 50 - 70 cm ja se rajoittui sisimän kehän sisäpuolelle (sen ulkopuolelta tuli vain joitakin hajalöytöjä). Poltettuja, puhdistamattomia luita saatiin talteen n. 0,5 litraa. Tutkimusten jälkeen tämä, kuten muutkin rauniot ennallistettiin alkuperäiseen asuunsa.

Turussa 27.3.1983

Unto Salo
prof., kaivausten valvoja

Ilkka Kaskinen
kenttätöiden johtaja

Tammun alk., Vuorokallio,
 Vuorokallio 230,
 Salisuonien esittely

- v. 1952 k. kaivettu maasto
- v. 1953 kaivettu maasto
- kaivattujen k. k. maasto

----- tilien raja

----- tie

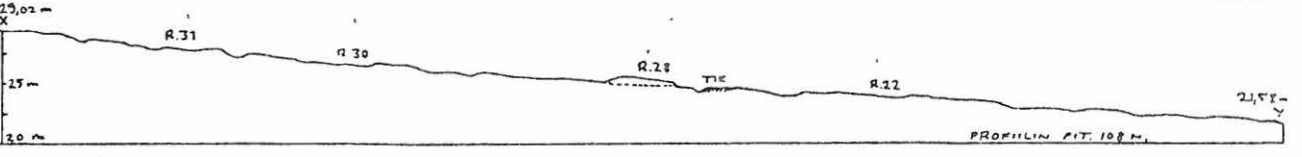
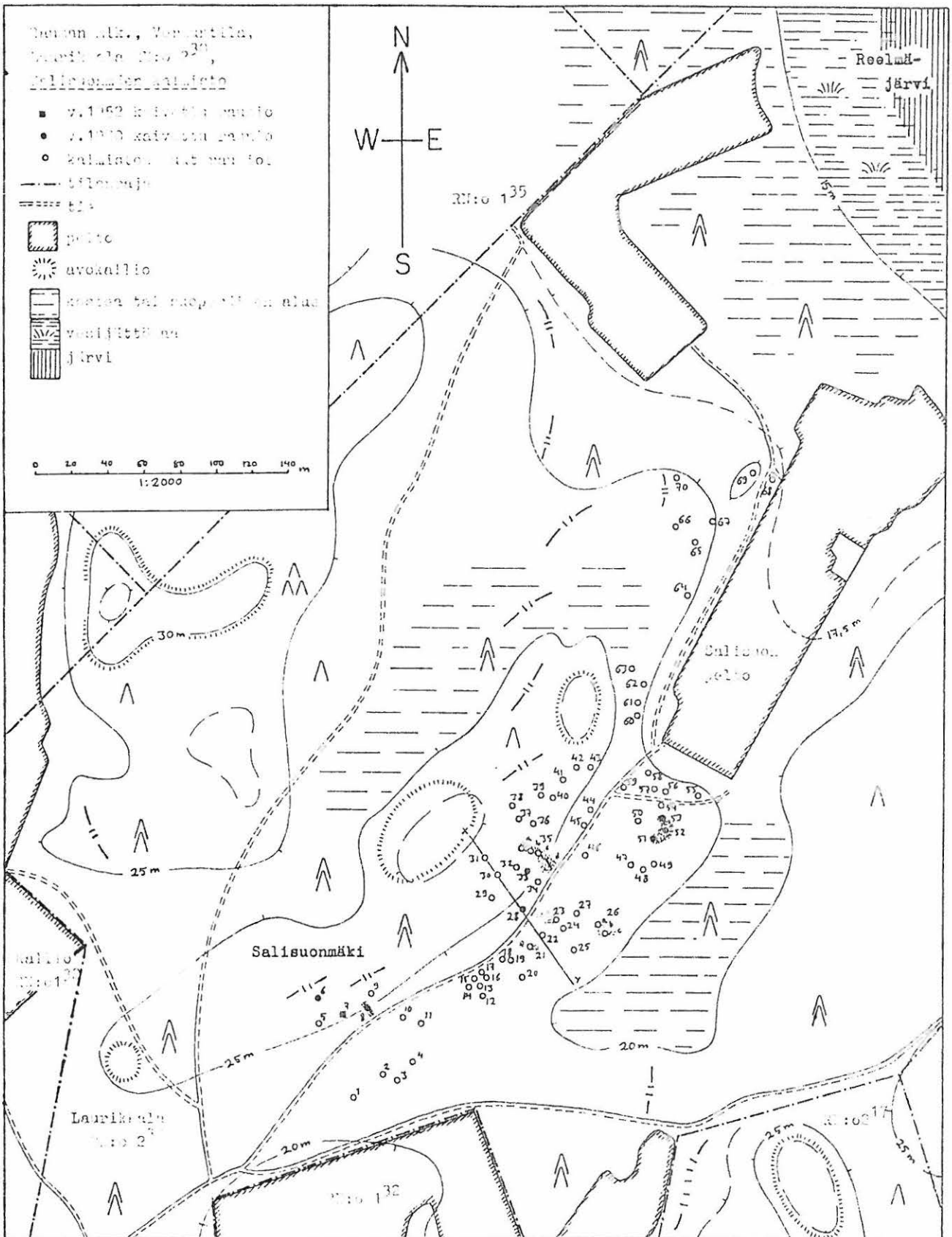
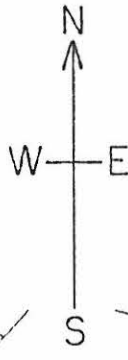
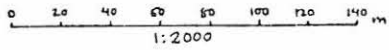
▣ pelto

☀ avokallio

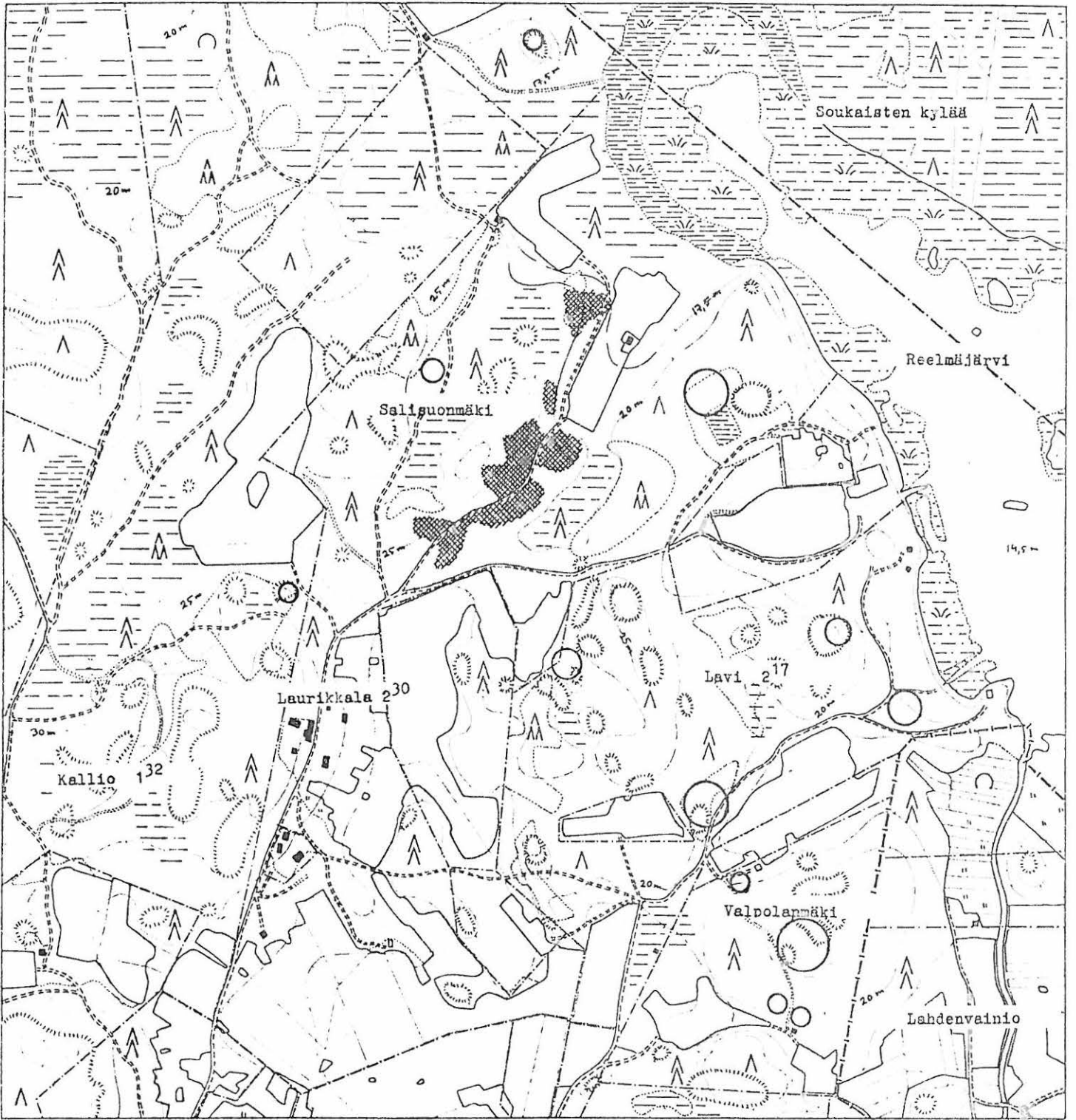
▨ kareta tai ruop. aluetta

▨ vesijättöma

▨ järvi

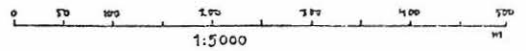

Liite V

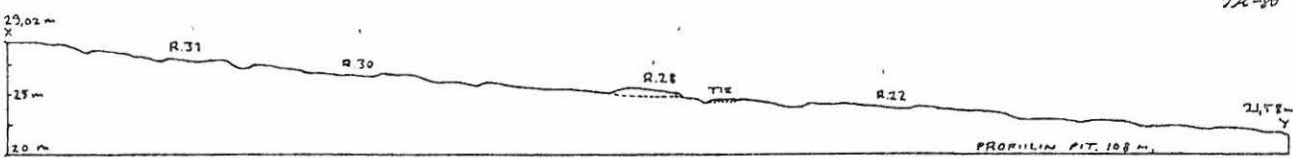
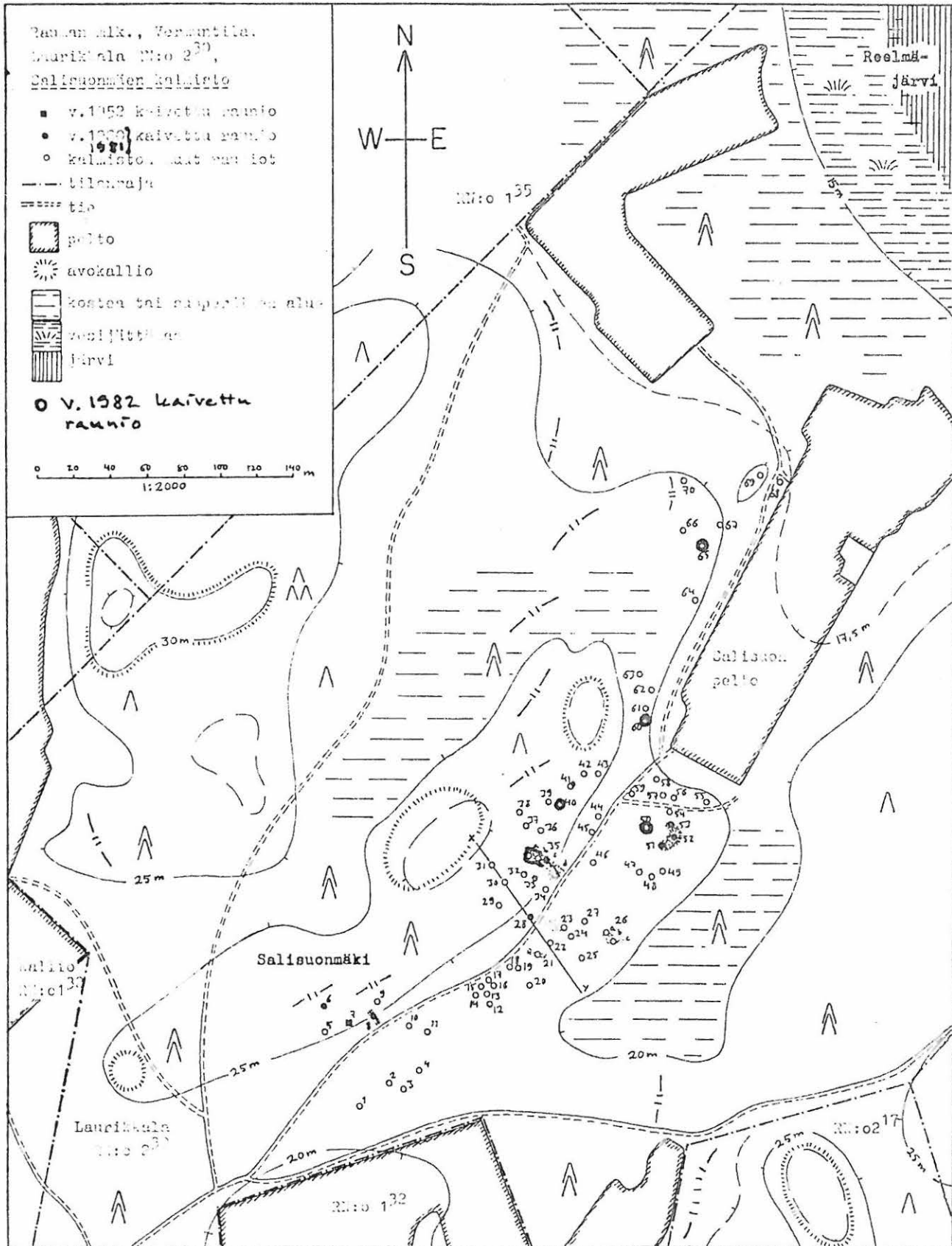

Rauman mlk., Vermantila, Salisuonmäki ympäristöineen

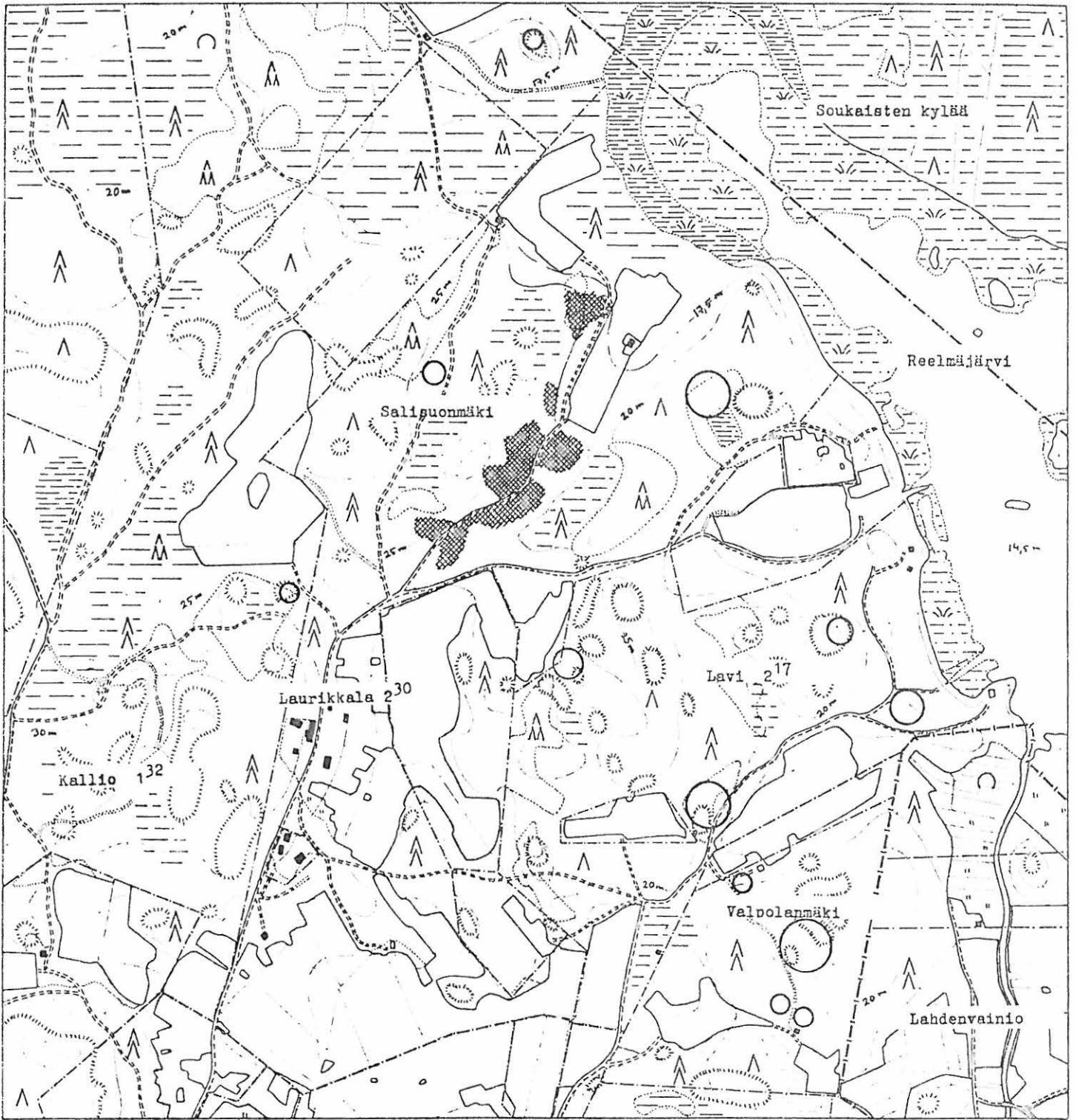
	Salisuonmäen kalmisto		avokallio
	muut kalmistot ja rauniot		korkeuskäyrä
	rakennus		tilanraja
	pelto		kylänraja
	kostea tai suoperäinen maa		kunnanraja
	vesijättömaa		tie tai polku
	kaislikko		

(peruskartan 1132 10 ja ilmavalokuvan 74117/213 mukaan)

776-80

Rauman mlk., Veruntila, Salisuoenniemi ympäristöineen

Salisuoenniemen kalmisto	avokallio
muut kalmistot ja rauniot	korkeuskäyrä
rakennus	tilanraja
pelto	kylänraja
kostea tai suoperäinen maa	kunnanraja
vesijättömaa	tie tai polku
kaislikko	

0 50 100 200 300 400 500
1:5000

(peruskartan 1132 10 ja ilmavalokuvan
74117/213 mukaan)

Tuunan alk., Vuonastila,
 Laurikkala R:23³⁰,
 Salisuonmäen esialue

- v. 1952 h. kaivettu kaivanto
- v. 1930 kaivettu kaivanto
- kaivanto, jota ei ole

--- tilanraja

--- tie

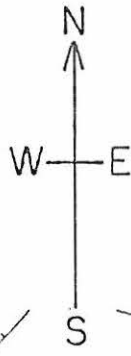
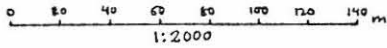
▣ pelto

☼ avokallio

▨ kooten tai ruopellin alue

▨ vesijärven

▨ järvi

Reelmä-
 järvi

R:135

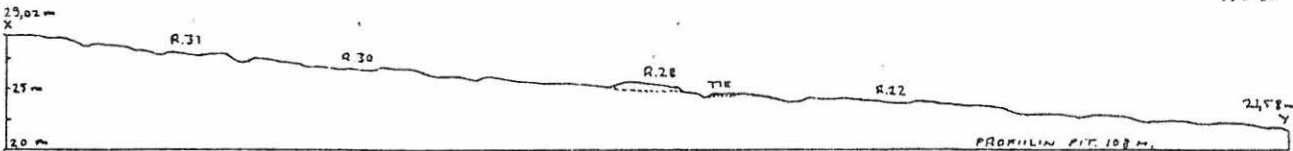
Salisuo-
 pelto

Salisuonmäki

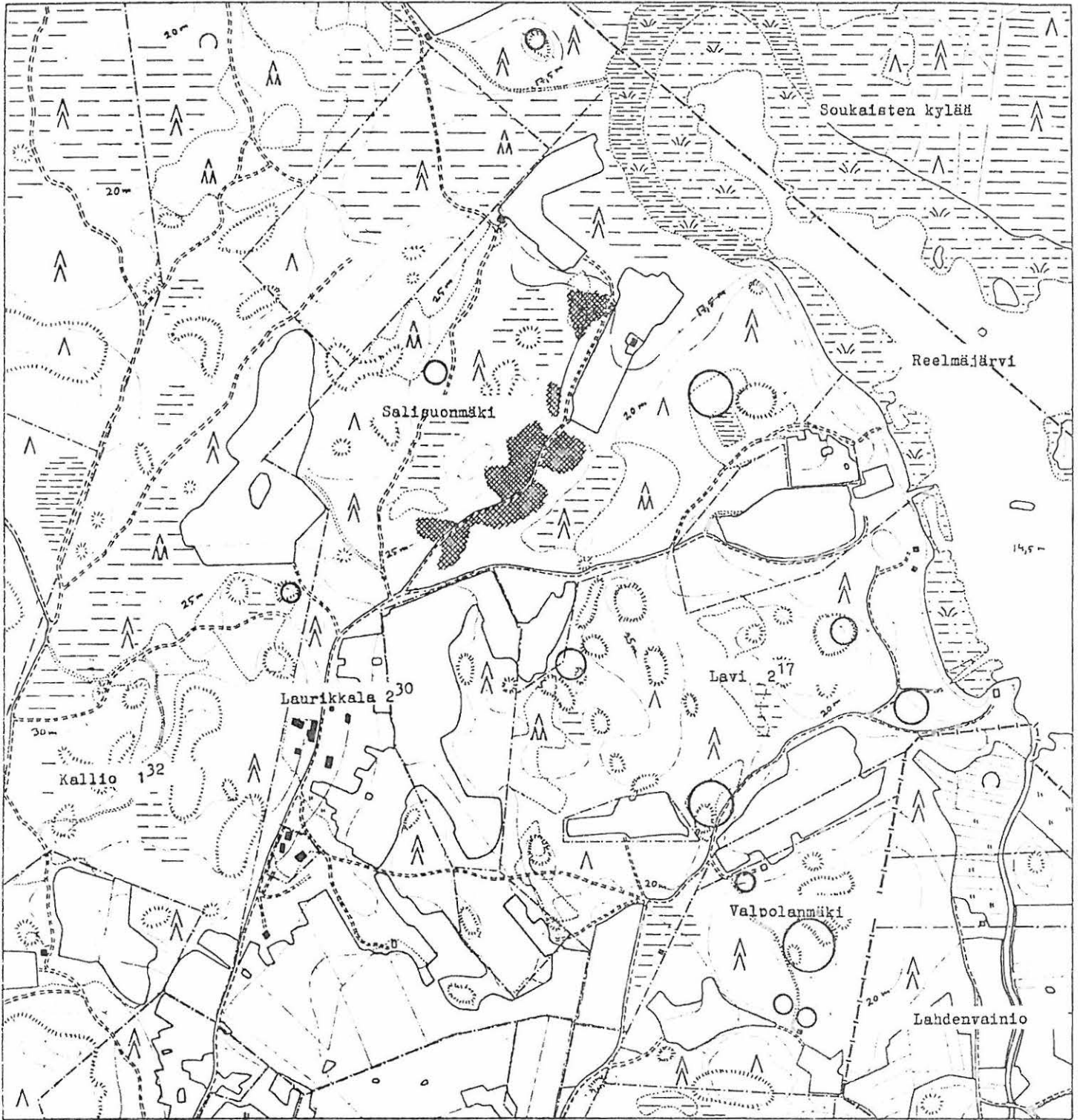
Laurikkala
 R:23³⁰

R:132

726-82

liite V

Rauman mlk., Verantila, Salisuonmäki ympäristöineen

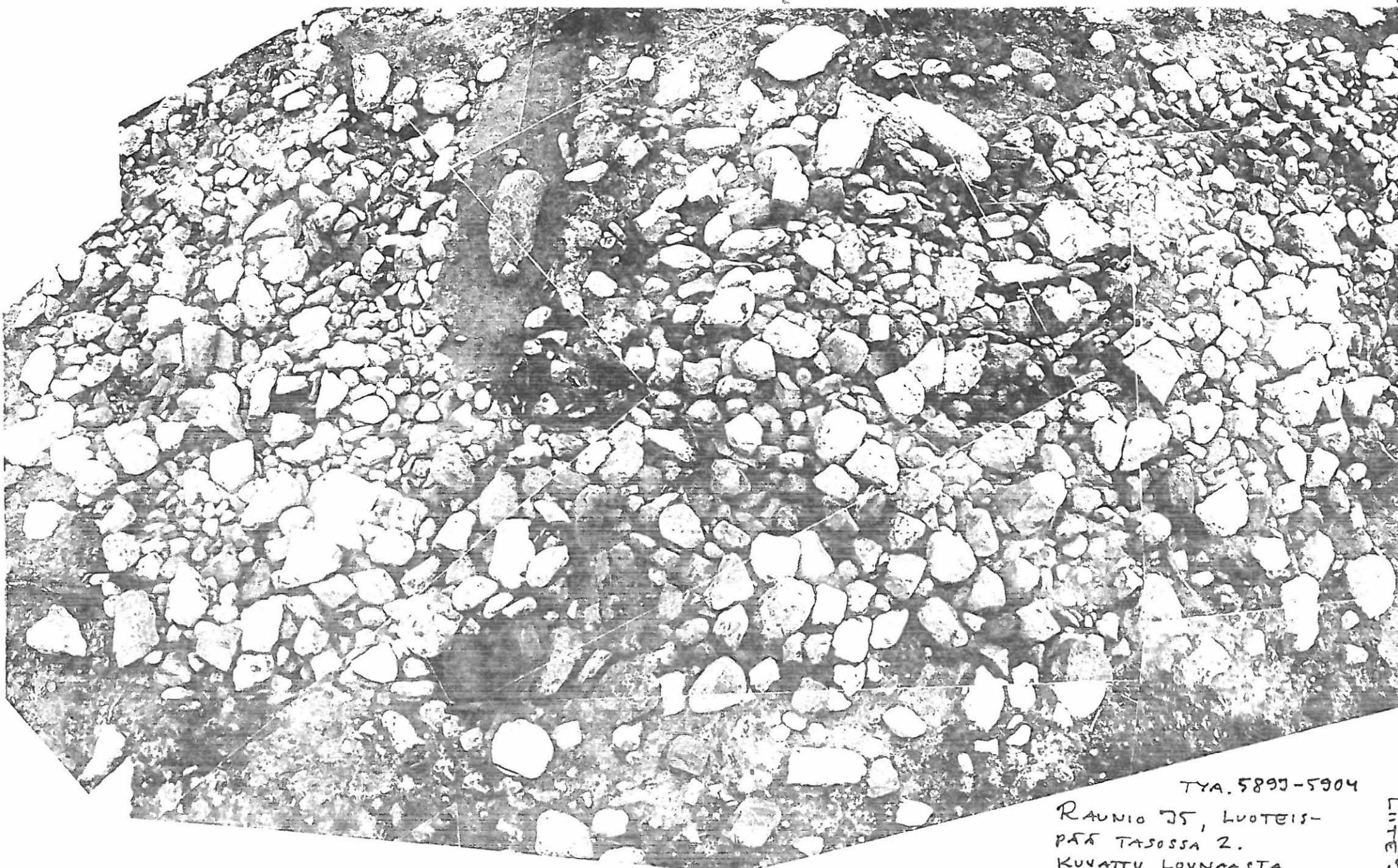
- Salisuonmäen kalmisto
- muut kalmistot ja rauniot
- rakennus
- pelto
- kostea tai suoperäinen maa
- vesijättömaa
- kaislikko

- avokallio
- korkeuskäyrd
- tilanraja
- kylänraja
- kunnanraja
- tie tai polku

0 50 100 150 200 250 300 400 500
1:5000

(peruskartan 1132 10 ja ilmavalokuvan
74117/213 mukaan)

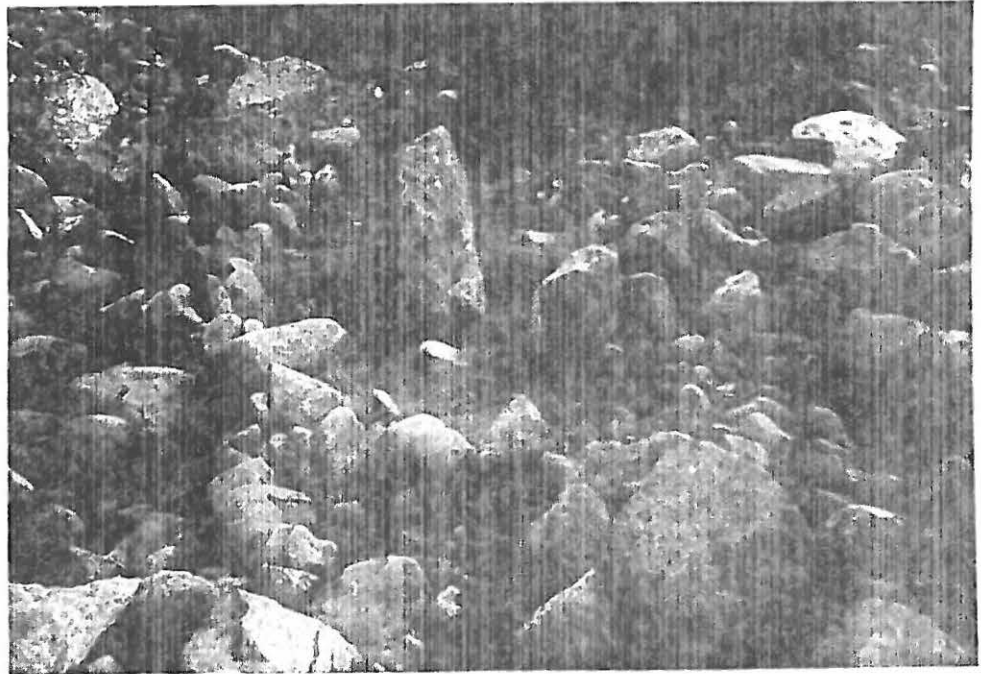

TYA. 5899-5904

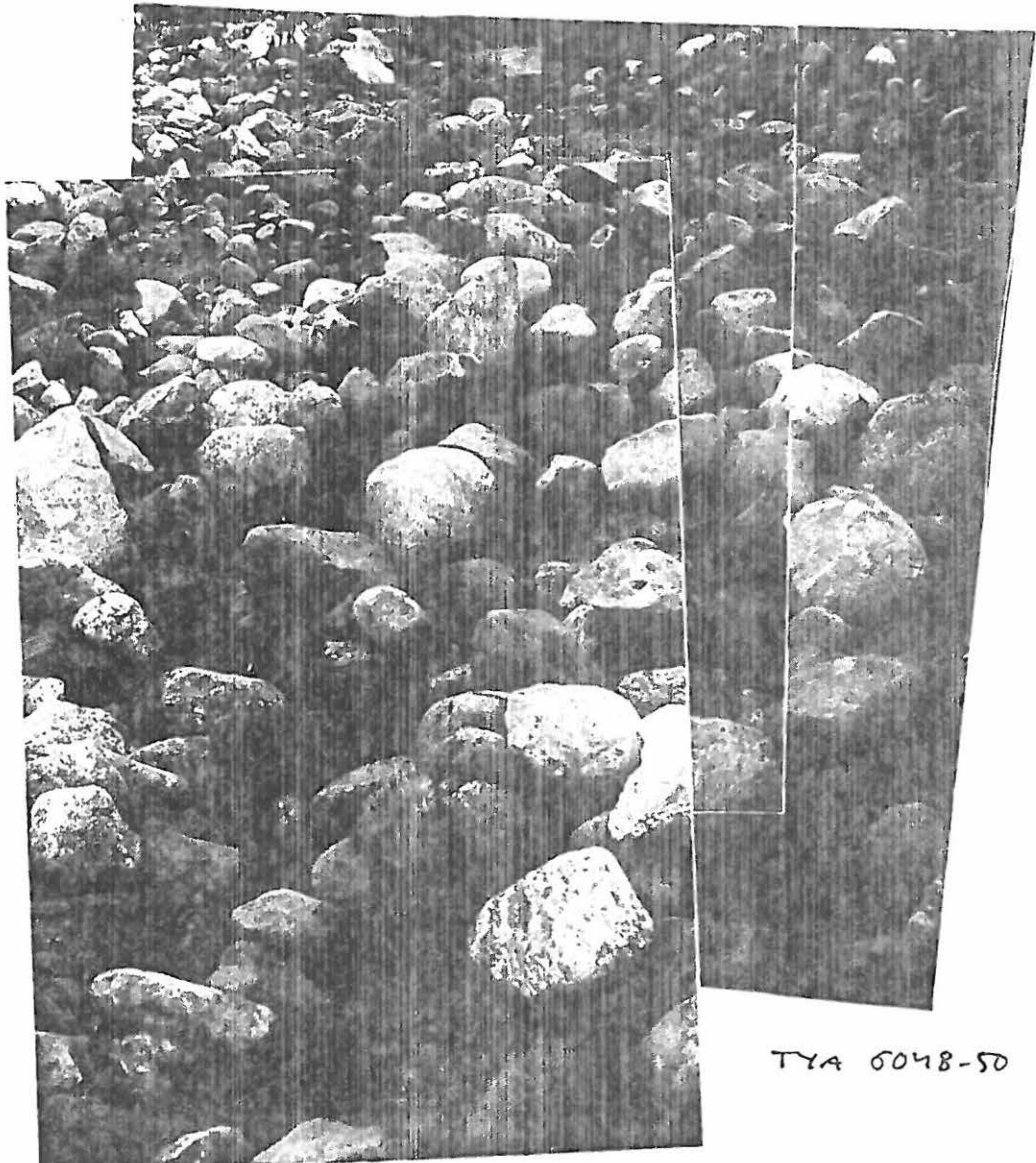
RAUNIO 35, LUOTEIS-
PÄÄ TASOSSA 2.
KUVATTU LOUNASTA.

LITEN 7.

RAUNIO 75

TYA 6064. RUUTUJEN 13/III-V ALUETTA
TASOSSA 2. KUVATTU LÖUNNASTA.

TYA 6048-50

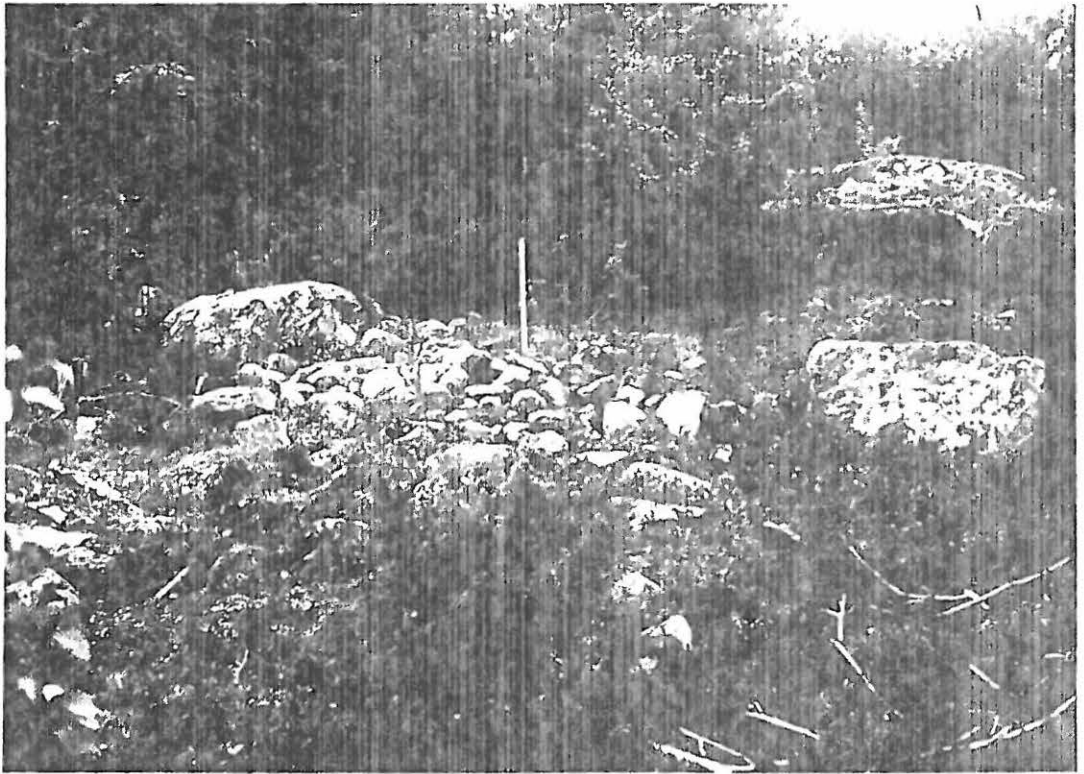
RAUNION 75 LUOTEISOSKATA POHJATASOSSA.

TYA 6101. RAUNIO JS ENNALLISTETTUNA.
KUVATTU KAAKOSTA.

TYA 6103. RAUNION JS LUOTEISPÄÄ ENNALLISTETTUNA.

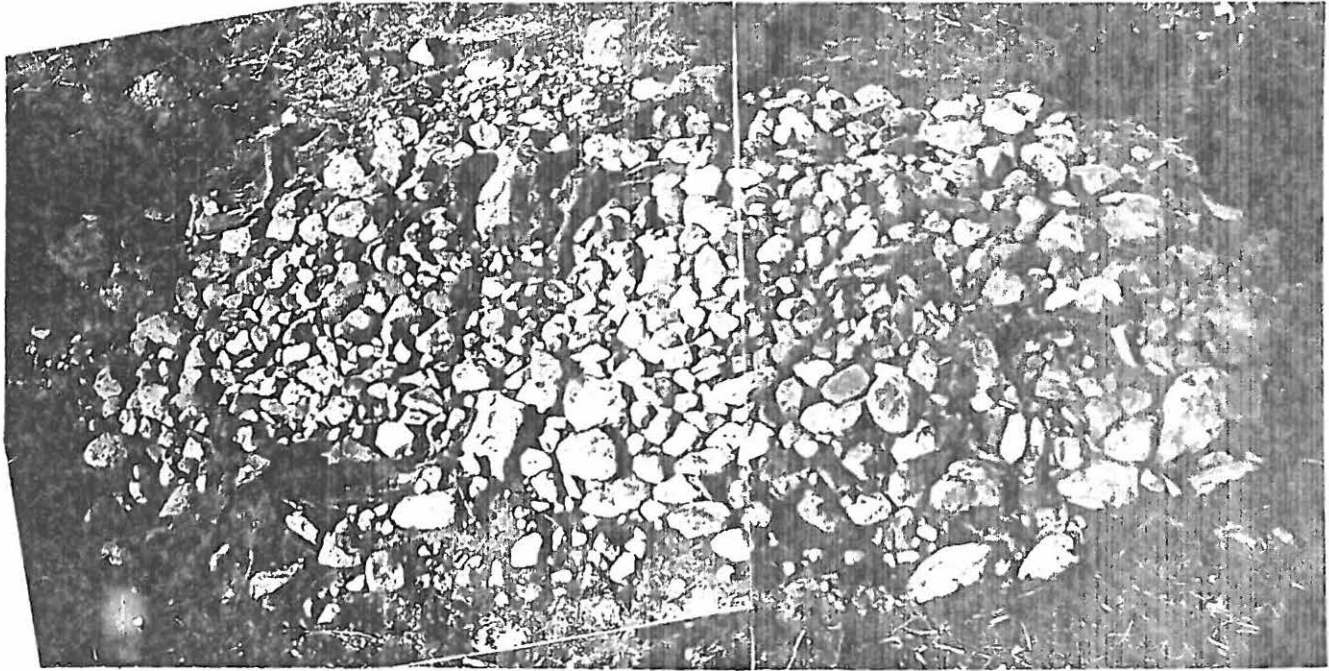
TYA 5892. RANNO 40 ENNEN KATKAUKSIA.
KUVATTU KOILLISESTA.

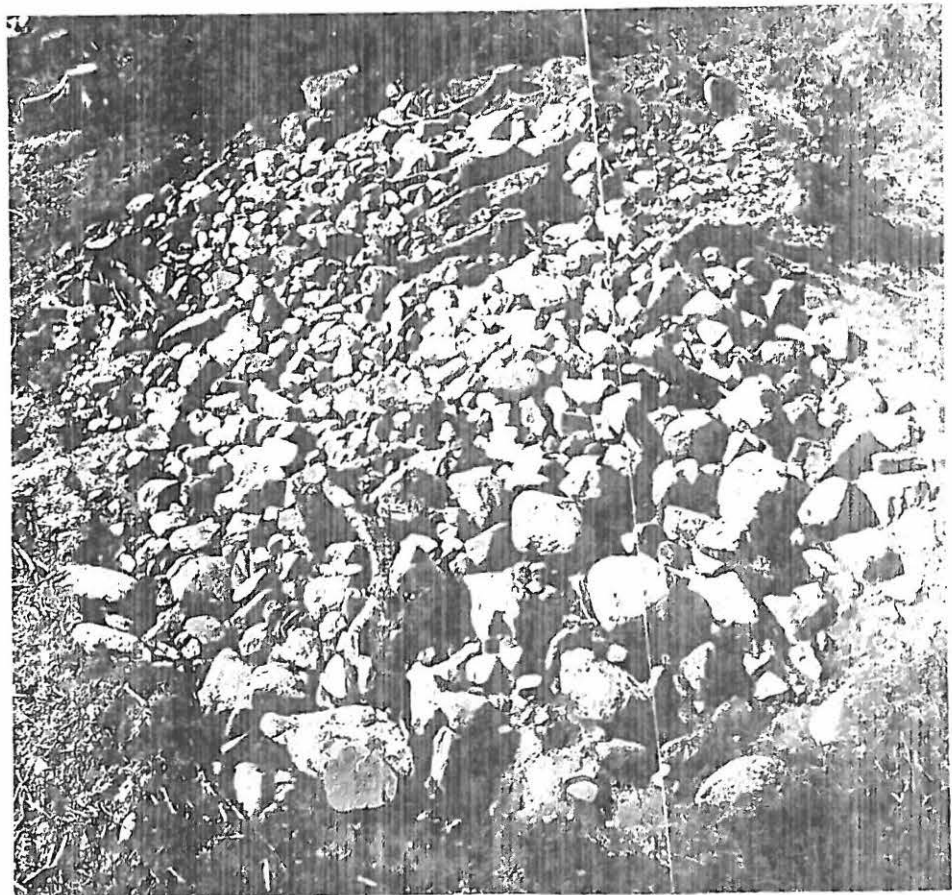
TYA 5911. RANNO 40 TASOSSA 1.
KUVATTU LUOTTEESTA.

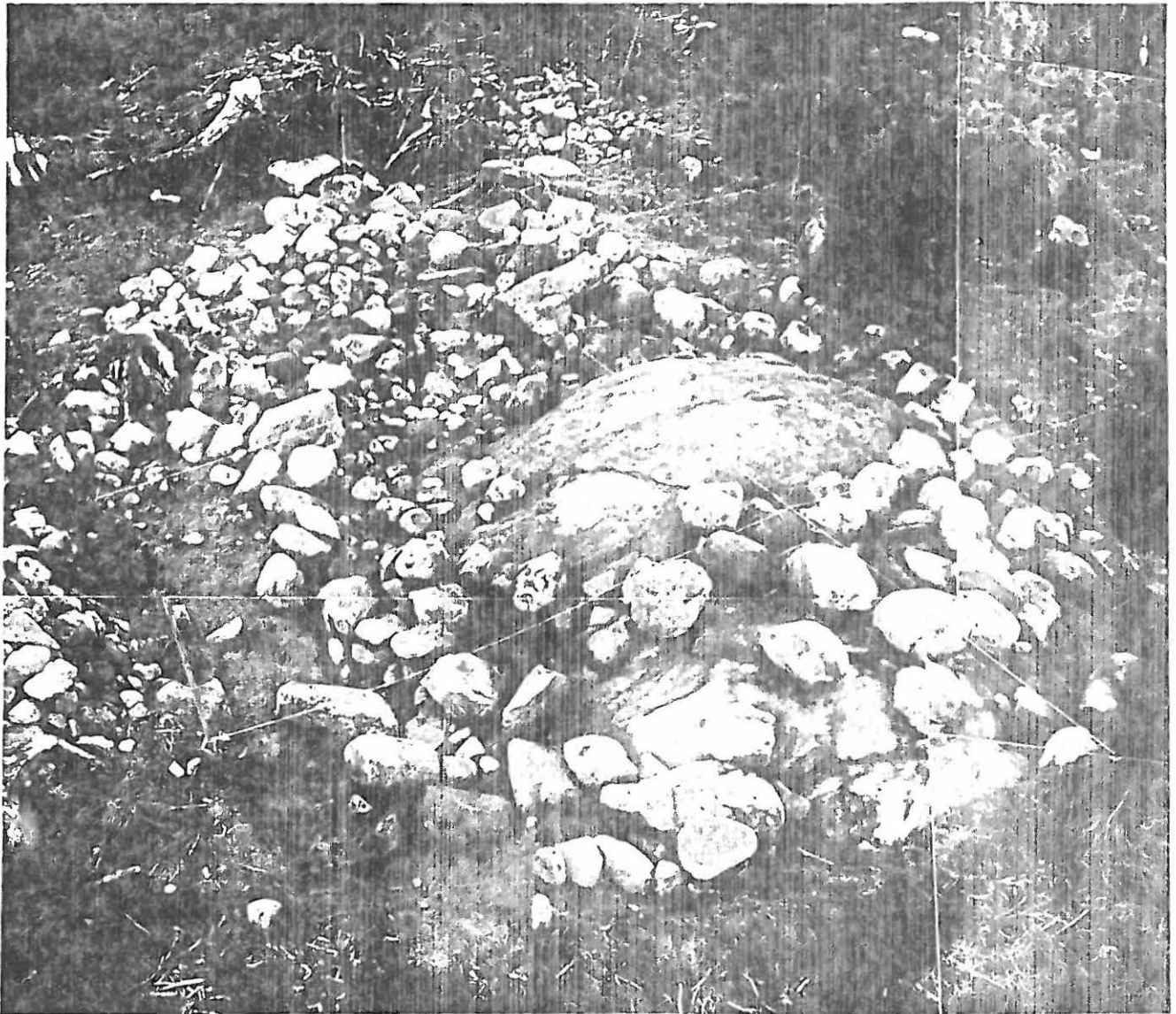
TYÄ 6016-6019. RAVNIO 45 TASOSSA 1.
PÖHJOINEN YLHÄÄLLÄ.

TYA 4989, 4988. RAUNIO 50 TASOSSA 1.
KUVATTU IDÄSTÄ.

TYA 4991, 4992. RAUNIO 50 TASOSSA 1.
KUVATTU POHJOISESTA.

TYA 5971-78. RAUNIO 50 POHJATAOSSA.
KUVATTU KUILLISESTA.

TYA 5930. RAUNION 50 ETELÄOSAN KIVEYSTÄ
TASOSSA 3. KUVATTU KOILLISESTA.

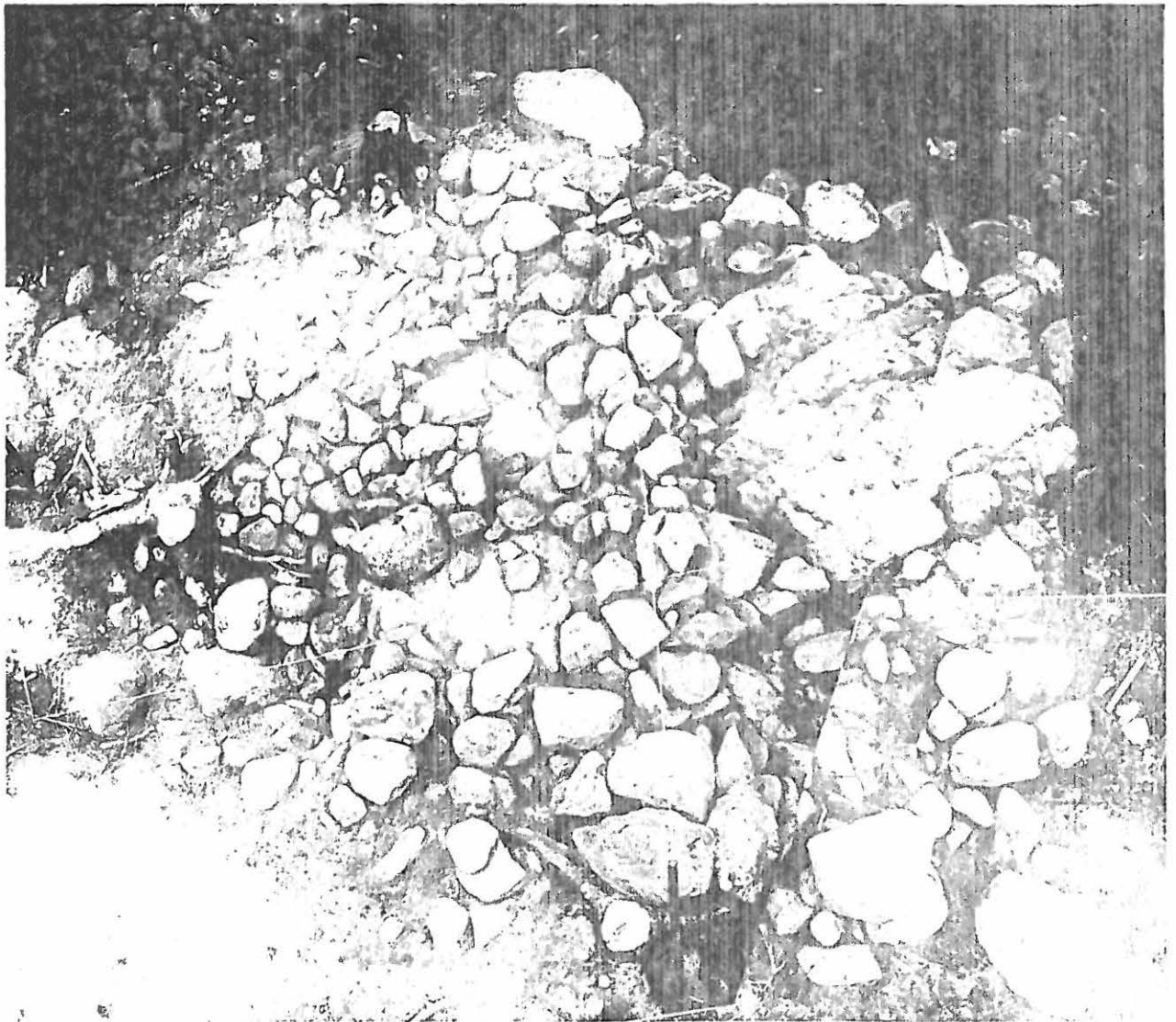
TYA 6104. RAUNIO 50 ENNALLISTETTUNA.
KUVATTU IDÄSTÄ.

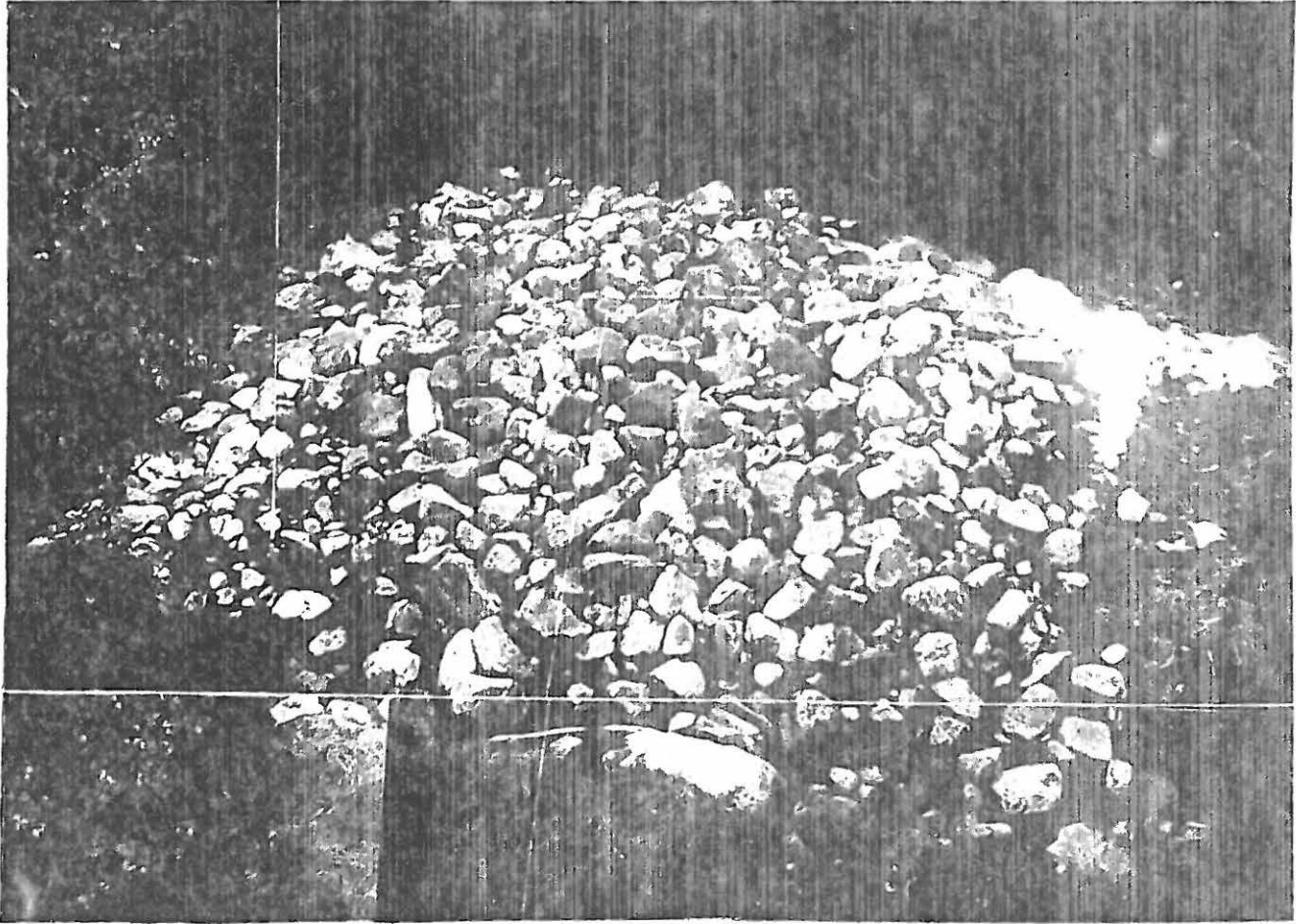
TYA 5887. RAVNIO 60 ENNEN KAIVANKSIA.
KUVATTU KAAKOSTA.

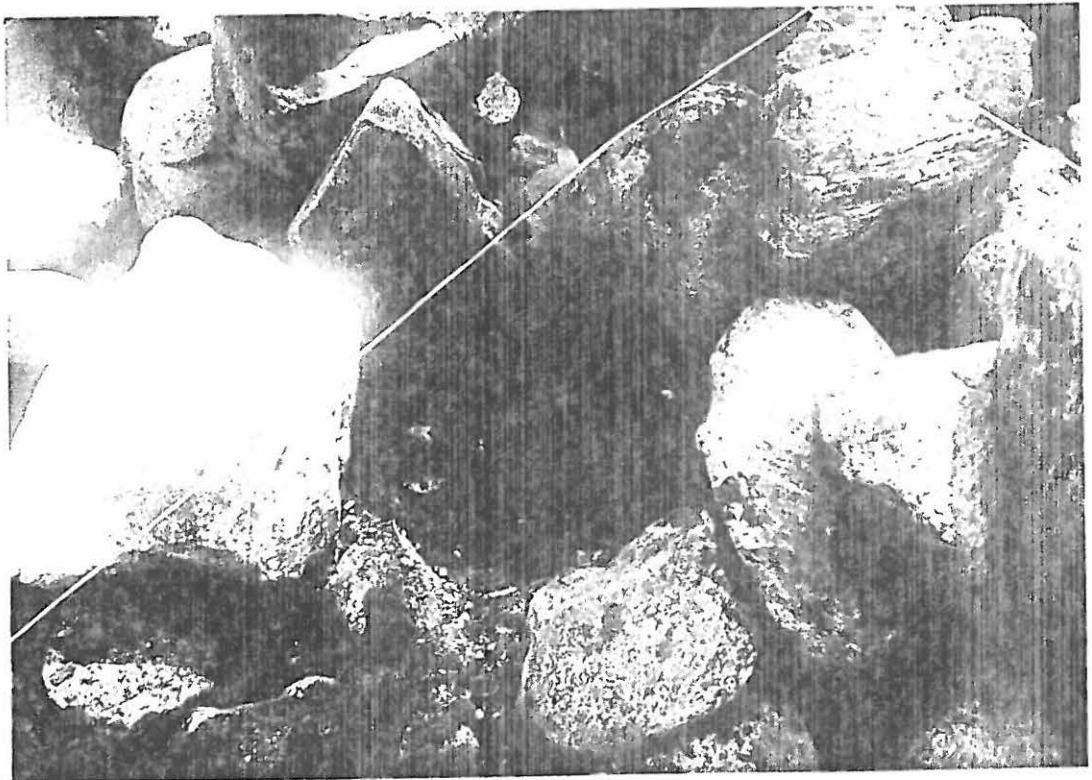
TYA 5889. RAVNIO 60 TASOJA 1.
KUVATTU KAAKOSTA.

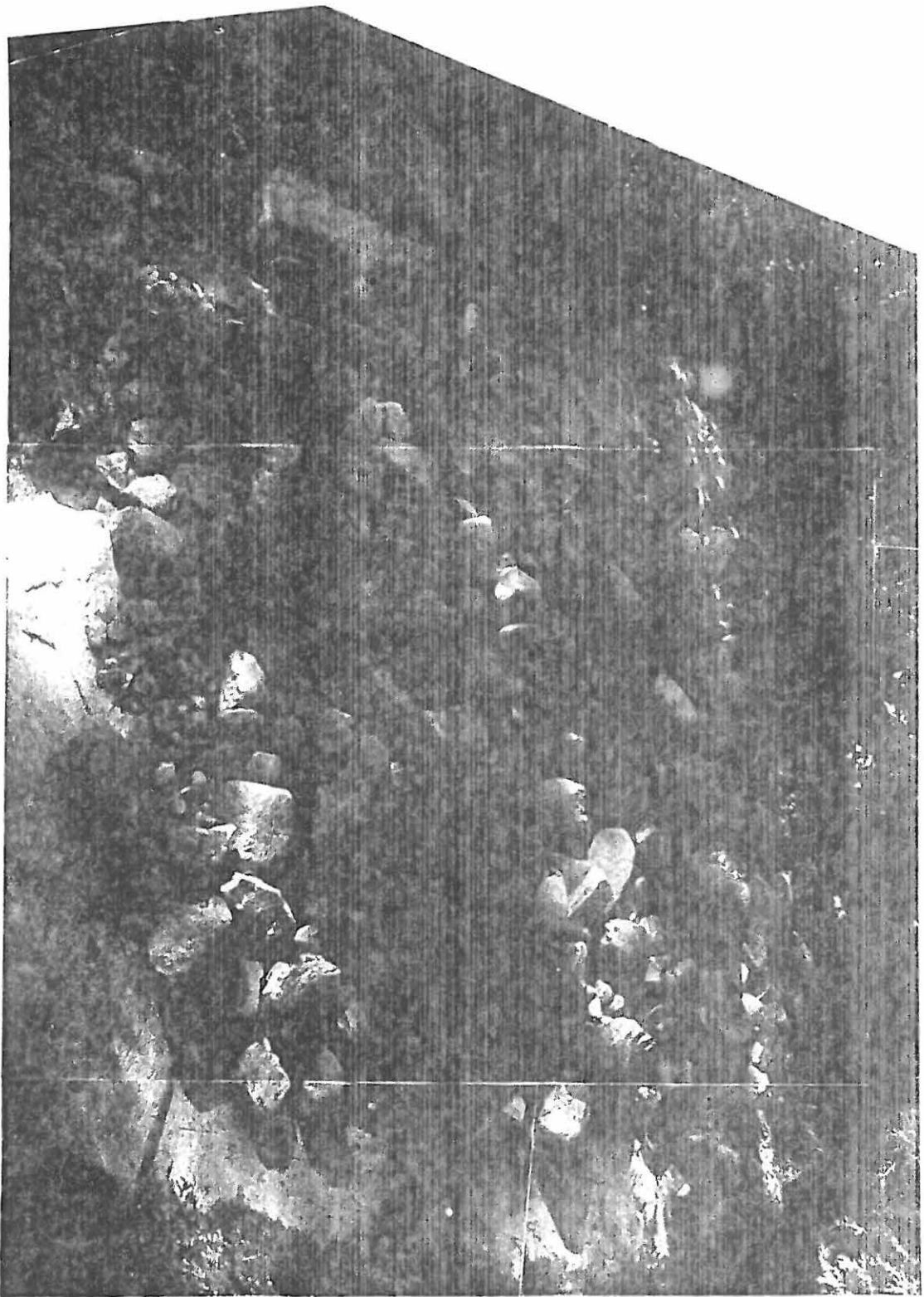
TYA 5915-5917. RAUNIO 60 POHJATASOISSA.
KUVATTU IDÄSTÄ.

TYA 5982-5985. RAVNIO 65 TASOSSA 1.
KUVATTU IDÄSTÄ.

TYA 6002. LUUALVEEN PINTAA RAVNION KESKUS-
TASSA, KUVATTU LÖYTEESTÄ.

TYA 6081-6087. RAVNIO 65 TASOSSA 3.
KUVATTU POHJOISESTA.

TYA 6088. RAUNION ST KESKUSTAA POUJATASOISSA.
KUVATTU POUJOISESTA.

TYA 6098. RAUNIO ST ENNALLISTETTUNA.
KUVATTU IDASTA.